

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

กับแนวทาง 4 P

ความโชคดีในชีวิตของผมอย่างหนึ่งคือการที่ได้รู้จักและร่วมงานโดยใกล้ชิดกับคนดีๆอย่างไพบูลย์ ตลอดเวลาหลายสิบปีที่ทำงานร่วมกันมา ผมประทับใจในคุณลักษณะประจำตัวของไพบูลย์ที่ใครๆก็สัมผัสได้ โดยไม่ยาก คือ

- (๑) เป็นคนสุจริตพร้อมทั้งกายวาจาใจ คือเป็นสัตบุรุษอย่างแท้จริง เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนทุกคน ผมไม่เคยได้ยินไพบูลย์พูดถึงใครในทางที่ไม่ดี หรือ แสดงความเกลียดความโกรธใคร ไม่ว่าใครทั้งสิ้น ตั้งอยู่ในความถูกต้องดีงาม และ เป็นมิตรไมตรีกับทุกคน
- (๒) มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ชัดเจนว่าต้องแก้ไขความยากจน และความอยุติธรรมในสังคม ความยากจนและความอยุติธรรมในสังคมเป็นปัญหาพื้นฐานของแทบทุกประเทศในโลก ไพบูลย์ต้องการเห็นความร่วมมือเป็นสุขร่วมกันของคนทั้งหมด การที่จะเกิดความร่วมมือเป็นสุขร่วมกันได้ต้องขจัดความยากจนและความอยุติธรรมในสังคม เมื่อเห็นดังนั้นไพบูลย์จึงมีจุดเปลี่ยนในชีวิตจากการทำงานทางด้านการเงิน เช่น เป็นผู้จัดการธนาคาร เป็นผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ มาเป็นนักพัฒนาเอกชน เช่น เป็นผู้จัดการมูลนิธิบูรณะชนบทที่ท่านอาจารย์ป่วย อังภากรณ์ ก่อตั้งขึ้น และอื่นๆ จะว่าไพบูลย์เป็นผู้สืบสานปณิธานของท่านอาจารย์ป่วยในเรื่องแก้ไขความยากจน และความอยุติธรรมในสังคมก็ได้
- (๓) เป็นผู้ชัดเจนในหลักการว่าจากความมุ่งมั่นในข้อ(๒) แล้วหลักการที่จะทำคืออะไร เรื่องความยากจนและความอยุติธรรมในสังคมเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่สลับซับซ้อนและยากต่อการแก้ไข อาจกล่าวได้ว่าไม่มีประเทศใดแก้ไขสำเร็จเลยก็ว่าได้ รวมทั้งความพยายามของธนาคารโลกด้วย การผลักดันไปด้วยอารมณ์ก็เกิดความรุนแรง และเมื่อรุนแรงแล้วยังแก้ไขไม่ได้อีก หลักการของไพบูลย์ก็คือต้องสร้าง “สังคมเข้มแข็ง” โดยที่ประชาชนคนยากคนจนต้องสามารถรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ และมีองค์กรจัดการของกลุ่มหรือชุมชนที่เรียกว่า “องค์กรชุมชน” องค์กรชุมชนเป็นเครื่องมือจัดการของชุมชนอันทรงพลัง ที่

สามารถจัดการให้เกิดการพัฒนาอย่างบูรณาการและจัดการขับเคลื่อนนโยบาย ถ้าชุมชนทั้งประเทศทั้งในชนบทและในเมือง มีความเข้มแข็งนอกจากจะแก้ไขความยากจนได้แล้วก็จะเป็พลังขับเคลื่อนนโยบายให้บ้านเมืองมีความถูกต้องเพิ่มขึ้นเป็นลำดับๆไป

เมื่อชัดเจนในหลักการนี้ ไพบูลย์ก็พยายามสร้างเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนหลักการนี้ เช่น ตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เพื่อส่งเสริมให้เกิดองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งทั่วประเทศ เมื่อเป็นผู้อำนวยการธนาคารออมสินก็พยายามให้ธนาคารออมสินส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และผลักดันโครงการที่เรียกว่า SIF คือ Social Investment Fund เพื่อไปลงทุนสร้างความเข้มแข็งทางสังคม เมื่อเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ก็ผลักดันพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน เพื่อให้้องค์กรชุมชนมีเครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบาย เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งล้วนแสดงให้เห็นความชัดเจนในหลักการ “สังคมเข้มแข็ง”

(๔) สร้างการมีส่วนร่วม เมื่อมีความมุ่งมั่น (ตามข้อ ๒) และมีหลักการตามข้อ (๓) แล้ว ก็มาถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ในการสวดอภิธรรมศพคุณไพบูลย์ในคืนวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕ มีองค์กรต่างๆร่วมเป็นเจ้าภาพถึง ๔๑ องค์กร มีเครือข่ายอะไรต่อมิอะไรเต็มไปหมด ที่คุณหญิงชฎาก็ยอมรับว่าตนเองก็ไม่เคยรู้จัก และไม่เค็รู้ว่ามามีมากมายถึงขนาดนี้ ที่ทำงานเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับไพบูลย์ การมีภาคีอันหลากหลายมีส่วนร่วมด้วยความมุ่งมั่นและหลักการเดียวกัน เป็นพลังนำไปสู่ความสำเร็จ

ที่ผมอธิบายมาเป็น ๔ ข้อ ข้างต้นอาจสรุปเป็นอักษรย่อ P PPP หรือ 4 P ดังนี้

ข้อ (๑) นั่นคือ	คุณลักษณะอย่างไพบูลย์	=	P	Paiboon
ข้อ (๒) นั่นคือ	ความมุ่งมั่นร่วมกัน	=	P	Purpose
ข้อ (๓) นั่นคือ	หลักการ	=	P	Principle
ข้อ (๔) นั่นคือ	การมีส่วนร่วม	=	P	Participation

แนวทาง 4P เป็นพลังแห่งความสำเร็จ ถ้าใครต้องทำอะไรให้สำเร็จพึงศึกษาเรื่องนี้ กระบวนการ 4P นี้กำลังขยายปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆในแผ่นดินไทย แม้มีความเลวร้ายทางการเมืองระดับบนเพียงใด พลังทางสังคมที่กำลังขยายตัวทั่วแผ่นดินไทย จะฟื้นฟูบูรณะประเทศไทย

แน่นอนว่าการจากไปของคนดีอย่างไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ย่อมก่อให้เกิดความโศกเศร้า ความระลึกถึง ขอให้ชีวิตและงานของไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม จงเป็นสังเวชนียธรรมให้เพื่อนร่วมโลก ได้ระลึกถึงว่าคนดีอย่างนี้เคยมีเลือดเนื้ออยู่จริงบนโลกใบนี้ และเป็นเครื่องบันดาลใจให้เรามีความมุ่งมั่นร่วมกัน ที่จะสร้างประเทศไทยให้เป็นประเทศที่น่าอยู่ที่สุด โดยเป็นสังคมที่คนไทยไม่ทอดทิ้งกัน ตามที่เพื่อนของเราคนนี้มีมุ่งมาดปรารถนา เป็นนิรันดร

ด้วยความระลึกถึงไพบูลย์

ประเวศ วะสี

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕